

Motion till riksdagen 2024/25:1845

av Fredrik Olovsson m.fl. (S)

Julita gård som världsarv

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en ansökan om att göra Julita gård till ett världsarv och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Vackert beläget vid Öljarens strand i Katrineholms kommun i Södermanlands län ligger Julita gård. Gården drivs och ägs av Nordiska museet och är en betydelsefull kulturmiljö med en rik historia. Miljön från förra sekelskiftet är unik och samlad med vackra trädgårdar, en örtagård, välbevarade byggnader med tillhörande interiörer, som brandstationen med anor från 1700-talet, gårdsmejeriet i schweizerstil, livstallet, tegelbruket, växthuset, bara för att nämna några. På Julita gård finns även 290 fruktträd, humle-, köks- och stilträdgård, en omfattande pelargonsamling och 130 pionsorter.

De tidigaste spåren efter människor i området sträcker sig 5 000 år bakåt i tiden. Redan på 1200-talet startade tegeltillverkningen på Julita gård. Vid den tiden stod det även ett cistercienserkloster på platsen. Tegeltillverkningen upphörde först på 1930-talet.

År 1877 köptes Julita gård av Johan Bäckström. Hans son löjtnant Arthur Bäckström ärvde 1902 gården som han arrenderat sedan 1890-talet. Löjtnanten genomförde flera stora förändringar. Två nya flyglar uppfördes, det stora huset byggdes till och förändrades både interiört och exteriört, parken utvidgades, lusthus, växthus och orangeri uppfördes. Ett ålderdomshem byggdes också för gårdens anställda.

Löjtnant Bäckström var mycket intresserad av kulturhistoria och var starkt påverkad av det sena 1800-talets nationalromantiska idéer. Samlingarna växte vilket krävde mer utrymme till förvaring. En mängd byggnader från trakten flyttades därför till Julita skans. Skansenmuseet på Julita stod klart år 1930.

Bäckström donerade Julita gård till Nordiska museet på 1940-talet. I testamentet står: ”Hufvudbyggnaden med flyglar och ekonomibyggnader jemte angränsande område såsom trädgård och park böra så vidt möjligt bibehållas i oförändrat skick för att

kommande släkten gifva en trogen bild, hur en gammal sörmländsk herrgård af betydligare omfång tedde sig under slutet af förra och början af innevarande århundrade.”

Unesco antog år 1972 en konvention om skydd för världens kultur- och naturarv, världsarvskonventionen. Sverige anslöt sig 1985. Omkring 180 länder har undertecknat konventionen, som innehåller artiklar bland annat om vilka skyldigheter undertecknande länder har när det gäller att ta ansvar för sitt kultur- och naturarv.

Ett av syftena med konventionen är att i varje land skapa förutsättningar för bevarande av kultur- och naturarv och att fästa uppmärksamheten på de mest framträdande objekten. Ett område utses till världsarv för att det anses vara så ovärderligt för mänskligheten att det ska skyddas och bevaras för all framtid. Världsarvslistan innebär att särpräglade naturområden och kulturobjekt har samlats i ett globalt nätverk. Det ger jordens naturvetenskapliga och estetiska skyddsvärden större tyngd och uppmärksamhet.

Det är inte många platser i Sverige som kvalificerar sig som kandidater för att inkluderas på världsarvslistan. Men en sådan plats finns i hjärtat av Södermanland, det kulturhistoriska värdet på Julita gård är nämligen unikt och saknar motstycke.

Fredrik Olovsson (S)

Caroline Helmersson Olsson (S)

Hans Ekström (S)

Sofia Amloh (S)